

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá tematikou problémového chování u žáků s autismem a střední mentální retardací ve výchovně vzdělávacím procesu. Hlavním cílem práce je zjistit a popsat zkušenosti pedagogických pracovníků s výskytem a způsoby řešení problémového chování u těchto žáků. V teoretické části jsou vymezeny základní pojmy související s autismem, mentální retardací, nastíněn je historický kontext autismu, etiologie, jeho klasifikace a charakteristické projevy. Věnujeme se také diagnostickému procesu v psychologické a speciálně pedagogické diagnostice, uvádíme přehled základních obligatorních diagnostických nástrojů. Dále se zabýváme legislativním rámcem vzdělávání žáků s autismem a střední mentální retardací, popisujeme nejčastěji užívané výchovně vzdělávací metody a terapeutické přístupy ve speciálních školách. V další samostatné kapitole definujeme pojem problémové chování, nastiňujeme diagnostická posouzení a některé specifické postupy nápravy takového chování. Praktická výzkumná část je založena na kvalitativně orientované metodologii a pracuje s daty získanými z 11 polostrukturovaných interview realizovaných se zástupci ředitelů škol, speciálními pedagogy – učiteli, asistenty pedagoga – vychovateli ze tří základních škol samostatně zřízených pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Získaná data byla zpracována s použitím kvalitativní obsahové analýzy. Z našich výzkumných zjištění vyplývá, že problémové chování zahrnuje široké spektrum obtíží a vyskytuje se v mnoha formách. Také příčiny problémového chování mohou být různorodé a ovlivňuje je řada faktorů. Vzniku problémového chování je možné do jisté míry předcházet preventivními opatřeními. Je zřejmé, že principy intervence při řešení problémového chování musí být zvažovány v širším kontextu výchovně vzdělávacích přístupů i metod s maximálním uplatněním individualizace a týmové spolupráce. Za účelem zkvalitnění speciálně pedagogické praxe jsou v závěru práce formulovány návrhy doporučení, jež vyplývají z výzkumného šetření.

KLÍČOVÁ SLOVA

autismus, funkční analýza chování, mentální retardace, problémové chování, triáda postižení, výchovně vzdělávací strategie, základní škola speciální